

**КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР
ВСП «Фаховий музичний коледж»
Циклова комісія загальноосвітніх та соціально-гуманітарних
дисциплін**

**Методичні рекомендації та завдання
до самостійної роботи здобувачів освіти
з навчальної дисципліни « Педагогіка та психологія »**

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В5 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

Дніпро - 2025

Розробник: *Кутшова-Бредун Вікторія Юріївна*, викладач дисципліни “Педагогіка та психологія”, кандидат психологічних наук, доцент.

Розглянуто та схвалено на засіданні ЦК загальноосвітніх та соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року

Голова циклової комісії загальноосвітніх та соціально-гуманітарних дисциплін _____ Тетяна БАТАЛОВА

Навчальний курс дисципліни «Педагогіка та психологія» відіграє особливу роль у системі психолого-педагогічної підготовки студентів поряд з методиками викладання фахових музичних дисциплін, педагогічною практикою, культурологією.

Метою дисципліни є вивчення загальних закономірностей функціонування психіки людини, механізмів, які забезпечують ефективність навчального процесу та формують оптимальні методи засвоєння знань та педагогічну скерованість мислення студентів.

Завдання курсу:

- закладення основ формування індивідуального стилю навчальної діяльності та самовиховання, педагогічного спілкування;
- засвоєння найважливіших педагогічних категорій і понять;
- ознайомлення з найбільш значущими та перспективними сучасними педагогічними ідеями й теоріями;
- оволодіння теоретичними основами використання різноманітних методів науково-педагогічного дослідження;
- визначення фізіологічних, психічних та поведінкових особливостей учнів різних вікових категорій, їх врахування в організації навчально-виховного процесу;
- засвоєння основних понять та категорій психологічної науки на рівні відтворення і тлумачення для практичного застосування та втілення в процесі професійної педагогічної та творчої діяльності, усвідомлення сутності психічних явищ та процесів;
- засвоєння характеристик психічних пізнавальних процесів, властивостей, станів та утворень, закономірностей формування і розвитку особистості;
- розуміння і усвідомлення власної психічної сфери та основних психічних, соціально-психологічних та психофізіологічних проявів особистості;
- сформувати основи реалізації знань та навичок у професійній діяльності;
- сформувати у студентів установку на самореалізацію та саморозвиток.

Самостійна робота з дисципліни «Педагогіка та психологія» є невід'ємною частиною освітнього процесу, спрямованою на поглиблення та закріплення знань, розвиток професійних навичок та формування самостійності.

Самостійна робота виконує кілька ключових функцій:

Поглиблення та закріплення знань: Дозволяє детальніше опрацювати теоретичний матеріал, який через обмеженість часу не міг бути висвітлений на лекціях або потребує додаткового вивчення (наприклад, окремі теорії, концепції, методики).

Розвиток професійних навичок: Сприяє формуванню навичок аналізу педагогічних та психологічних ситуацій, критичного мислення, планування освітнього процесу, діагностики та корекції тощо.

Формування самостійності та відповідальності: Вчить студента планувати свій час, організовувати роботу, шукати та оцінювати інформацію, брати на себе відповідальність за результати свого навчання.

Підготовка до практичної діяльності: Опрацювання реальних кейсів, розробка планів уроків, аналіз поведінки сприяє кращій адаптації до майбутньої професії.

Підготовка до контролю знань: Наприклад, підготовка до семінарських занять, іспитів чи заліків

Форми самостійної роботи:

Теоретична робота Конспектування та реферування навчальної та наукової літератури (підручників, монографій, статей). Складання планів, схем, таблиць, глосаріїв (словників термінів) з ключових тем.

Практична робота Розв'язання ситуаційних завдань (кейсів) — аналіз конкретних педагогічних ситуацій або психологічних проблем. Розробка фрагментів уроків, виховних заходів, психолого-педагогічних тренінгів.

Дослідницька робота Написання рефератів або наукових есе з проблемних питань. Проведення міні-досліджень (наприклад, опитування, тестування, спостереження) з подальшим аналізом результатів. Підготовка доповідей для семінарів/конференцій.

Підготовка до контрольних заходів Повторення матеріалу, самоперевірка за тестовими завданнями, підготовка доповідей на питання до іспиту/заліку, підготовка до семінарських занять.

Теми до самостійної роботи з дисципліни

Тема 1. Психологія особистості.

Розглядаються основні підходи до розуміння особистості у психології (психоаналітичний, біхевіористичний, гуманістичний, когнітивний). Особлива увага приділяється структурі особистості, темпераменту, характеру, здібностям і мотивації. Підкреслюється роль самоусвідомлення у розвитку професійної особистості музиканта.

Питання для самостійного опрацювання:

- Що таке особистість у психологічному розумінні?
- Які основні підходи до вивчення особистості?
- Як психологія особистості допомагає музиканту в саморозвитку?

Тема 2. Психологічний аналіз діяльності

Тема розкриває поняття діяльності як системи, що включає мотив, мету, дії та операції. Аналізуються види діяльності людини та їх психологічні особливості. Розглядаються умови ефективності діяльності, зокрема роль уваги, мотивації та вольових якостей.

Питання для самостійного опрацювання:

- Що є структурними компонентами діяльності?
- Як мотивація впливає на ефективність діяльності?
- Наведіть приклади діяльності у професії музиканта.

Тема 3. Відчуття у психології

Розкривається поняття відчуття як процесу відображення окремих властивостей предметів і явищ при безпосередній дії на органи чуття. Розглядаються види відчуттів і їх роль у музичній діяльності.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які основні види відчуттів існують?
- Яке значення мають слухові відчуття для музиканта?

Тема 4. Сприймання як пізнавальний процес

Вивчається процес сприймання як цілісного відображення предметів і явищ. Розглядаються закони сприймання, фактори, що впливають на нього, а також музичне сприймання як особливий вид творчої діяльності.

Питання для самостійного опрацювання:

- Що відрізняє відчуття від сприймання?
- Які психологічні чинники впливають на точність сприймання?

Тема 5. Мислення та інтелект

Розкривається поняття мислення як процесу узагальненого і опосередкованого пізнання дійсності. Висвітлюються види мислення, інтелектуальні здібності, роль творчого мислення у музичній діяльності. Питання для самостійного опрацювання:

- Які основні види мислення виділяють психологи?
- У чому полягає роль інтелекту в творчій діяльності?

Тема 6. Пам'ять та її роль у навчанні

Пам'ять розглядається як процес запам'ятовування, збереження і відтворення досвіду. Особлива увага приділяється довільній і мимовільній пам'яті, механічному та осмисленому запам'ятовуванню музичного матеріалу.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які основні процеси пам'яті?
- Які прийоми сприяють кращому запам'ятовуванню музичних творів?

Тема 7. Емоції і почуття

Вивчаються функції емоцій у житті людини, види почуттів і їх вплив на поведінку. Розглядаються способи емоційної саморегуляції в умовах стресу та сценічного хвилювання.

Питання для самостійного опрацювання:

- Чим емоції відрізняються від почуттів?
- Які методи емоційної саморегуляції можна використовувати музикантам?

Тема 8. Воля та розвиток волі

Розкривається поняття волі як свідомого регулювання поведінки. Розглядаються вольові якості, їх розвиток і роль у подоланні труднощів навчальної та концертної діяльності.

Питання для самостійного опрацювання:

- Що таке вольова дія?
- Які вольові якості необхідні виконавцю?

Тема 9. Темперамент.

Аналізуються основні типи темпераменту за І. Павловим і Г. Айзенком, їх значення для індивідуального стилю діяльності. Розглядається вплив темпераменту на сприйняття, емоційність і працездатність музиканта.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які типи темпераменту існують?
- Як темперамент впливає на стиль музичного виконання?

Тема 10. Здібності та обдарованість

Розкривається поняття здібностей як індивідуально-психологічних передумов успішного виконання діяльності. Розглядаються загальні та спеціальні (музичні) здібності, їх розвиток.

Питання для самостійного опрацювання:

- Що таке здібності?
- Які методи розвитку музичних здібностей ви знаєте?

Тема 11. Характер.

Вивчається структура і риси характеру, їх вплив на поведінку. Аналізується зв'язок характеру з темпераментом і моральними якостями особистості.

Питання для самостійного опрацювання:

- Що формує характер людини?
- Як риси характеру впливають на професійне становлення?

Тема 12. Психологічна характеристика дитини раннього віку.

Описуються основні етапи психічного розвитку дитини раннього віку, розвиток емоційної сфери, мовлення та сенсомоторики. Розглядаються особливості сприймання музики дітьми цього віку.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які основні етапи розвитку дитини раннього віку?
- Яке значення має музика у розвитку малюка?

Тема 13. Психологія дошкільного дитинства.

Розглядаються закономірності розвитку мислення, уяви, гри та спілкування у дошкільників. Підкреслюється роль естетичного виховання засобами музики.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які основні види діяльності притаманні дошкільнику?
- Як музика впливає на розвиток уяви?

Тема 14. Психологічні особливості молодшого школяра.

Аналізуються процеси адаптації до школи, розвиток навчальної мотивації, пізнавальної активності та емоційної стійкості дітей молодшого шкільного віку.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які труднощі адаптації виникають у молодших школярів?
- Яку роль відіграє мотивація у навчанні?

Тема 15. Психологія підліткового та юнацького віку.

Розглядаються вікові зміни у самосвідомості, емоційності, спілкуванні, формуванні ціннісних орієнтацій. Визначається значення мистецтва як чинника самопізнання і самовираження підлітків.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які основні психологічні особливості підліткового віку?
- Як музика сприяє формуванню ідентичності?

Тема 16. Психологія дорослого віку.

Висвітлюються особливості психічного розвитку дорослої людини, стабілізація особистості, професійне самовизначення та розвиток емоційної зрілості.

Питання для самостійного опрацювання:

- Що означає поняття «психологічна зрілість»?
- Як відбувається професійне становлення особистості?

Тема 17. Дидактика – теорія навчання.

Розкривається сутність, принципи, методи та форми організації навчального процесу. Особлива увага приділяється індивідуалізації та активним методам навчання у мистецькій освіті.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які основні принципи дидактики?
- Яке значення має індивідуальний підхід у навчанні?

Тема 18. Педагогічна культура та її складові.

Розглядається структура педагогічної культури, її морально-етичні, комунікативні та творчі аспекти. Підкреслюється важливість педагогічного такту та емпатії у роботі викладача.

Питання для самостійного опрацювання:

- Що входить до структури педагогічної культури?

– Як педагогічна етика впливає на взаємодію з учнями?

Тема 19. Конфлікти, їх види і стратегії вирішення.

Вивчається природа конфлікту, його види, динаміка розвитку та методи конструктивного розв'язання. Окрема увага приділяється конфліктам у навчальному середовищі.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які основні типи конфліктів?
- Які стратегії сприяють конструктивному розв'язанню конфліктів?

Тема 20. Проблема професійного вигорання педагогів.

Розглядається феномен емоційного вигорання, його стадії та причини. Описуються шляхи профілактики через саморегуляцію, підтримку колег і розвиток емоційного інтелекту.

Питання для самостійного опрацювання:

- Що таке синдром професійного вигорання?
- Які методи профілактики вигорання ви знаєте?

Тема 21. Синдром дефіциту уваги із гіперактивністю.

Аналізуються причини, прояви та підходи до підтримки дітей з СДУГ. Підкреслюється роль педагогічного терпіння та корекційних методів навчання.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які основні прояви СДУГ?
- Як педагог може підтримати дитину з гіперактивністю?

Тема 22. Порушення інтелекту та затримки психічного розвитку у дітей.

Описуються види інтелектуальних порушень, принципи диференційованого підходу, методи корекційно-розвивального навчання.

Питання для самостійного опрацювання:

- Які основні форми інтелектуальних порушень?
- Які методи корекції є найефективнішими?

Тема 23. Акцентуації характеру та розлади особистості. Розлади аутистичного спектру.

Розглядаються типи акцентуацій характеру, критерії діагностики, основні ознаки розладів особистості та аутизму. Описується роль психологічної підтримки та інклюзивного підходу.

Питання для самостійного опрацювання:

- Що таке акцентуації характеру?
- Які особливості поведінки дітей з РАС?

Тема 24. Інклюзивне навчання в Україні. Проблеми і перспективи.

Висвітлюється суть інклюзивної освіти, законодавча база, принципи та практики інтеграції дітей з особливими освітніми потребами. Розглядаються сучасні тенденції та перспективи розвитку інклюзивної освіти.

Питання для самостійного опрацювання з дисципліни «Педагогіка та психологія»:

1. Які головні виклики стоять перед сучасною інклюзивною освітою?
2. Що таке особистість у психологічному розумінні?
3. Які основні підходи до вивчення особистості?
4. Як психологія особистості допомагає музиканту в саморозвитку?
5. Що є структурними компонентами діяльності?
6. Як мотивація впливає на ефективність діяльності?
7. Наведіть приклади діяльності у професії музиканта.
8. Які основні види відчуттів існують?
9. Яке значення мають слухові відчуття для музиканта?
10. Що відрізняє відчуття від сприймання?
11. Які психологічні чинники впливають на точність сприймання?
12. Які основні види мислення виділяють психологи?
13. У чому полягає роль інтелекту в творчій діяльності?
14. Які основні процеси пам'яті?
15. Які прийоми сприяють кращому запам'ятовуванню музичних творів?
16. Чим емоції відрізняються від почуттів?
17. Які методи емоційної саморегуляції можна використовувати музикантам?
18. Що таке вольова дія?
19. Які вольові якості необхідні виконавцю?

20. Які типи темпераменту існують?
21. Як темперамент впливає на стиль музичного виконання?
22. Що таке здібності?
23. Які методи розвитку музичних здібностей ви знаєте?
24. Що формує характер людини?
25. Як риси характеру впливають на професійне становлення?
26. Які основні етапи розвитку дитини раннього віку?
27. Яке значення має музика у розвитку малюка?
28. Які основні види діяльності притаманні дошкільнику?
29. Як музика впливає на розвиток уяви?
30. Які труднощі адаптації виникають у молодших школярів?
31. Яку роль відіграє мотивація у навчанні?
32. Які основні психологічні особливості підліткового віку?
33. Як музика сприяє формуванню ідентичності?
34. Що означає поняття «психологічна зрілість»?
35. Як відбувається професійне становлення особистості?
36. Які основні принципи дидактики?
37. Яке значення має індивідуальний підхід у навчанні?
38. Що входить до структури педагогічної культури?
39. Як педагогічна етика впливає на взаємодію з учнями?
40. Які основні типи конфліктів?
41. Які стратегії сприяють конструктивному розв'язанню конфліктів?
42. Що таке синдром професійного вигорання?
43. Які методи профілактики вигорання ви знаєте?
44. Які основні прояви СДУГ?
45. Як педагог може підтримати дитину з гіперактивністю?
46. Які основні форми інтелектуальних порушень?
47. Які методи корекції є найефективнішими?
48. Що таке акцентуації характеру?
49. Які особливості поведінки дітей з розладами аутистичного спектру?
50. Що таке інклюзивне навчання?
51. Які головні виклики стоять перед сучасною інклюзивною освітою?

Складання психологічного портрета творчої особистості

1. Індивідуальні риси (вік, стать, конституція, стан здоров'я та ін.), чи впливають вони опосередковано на особистість.

2. Соціально-статусні характеристики (сімейні, соціальні, професійні, суспільні ролі), їх взаємозв'язок із особистісними рисами.
  3. Коротка біографія (особливо моменти, що могли впливати на формування особистості, наприклад, особливості виховання, взаємовідносини з батьками, однолітками, життєві потрясіння).
  4. Особистісні риси – направленість (домінуючі потреби, мотиви, інтереси, ідеали, світогляд та ін.), самооцінка, домінуючі психологічні захисні механізми.
  5. Індивідуальність (особливості нервової системи, властивості та тип темпераменту, домінуючі риси характеру, наявність акцентуацій, рівень розвитку загальних та спеціальних здібностей).
  6. Вольова сфера особистості (рівень розвитку вольових якостей характеру, витримка та вольові вчинки, суб'єктивний локус контролю).
  7. Емоційна сфера особистості (домінуючі емоції та настрої, реакція на афекти, стреси).
  8. Пізнавальна сфера (ведучі канали сприйняття, особливості властивостей уваги, особливості пам'яті, домінуючі види мислення, особливості інтелектуальної діяльності, психологічні особливості мовленнєвої діяльності, рівень оволодіння рідною та іноземною мовами, характеристика уяви та творчої активності).
  9. Висновки: прогноз подальшого розвитку особистості.
- Для написання психологічного портрету творчої особистості рекомендується застосовувати спостереження, анкетування, тестування, бесіди, застосування психологічних методик та аналіз продуктів творчості.

Рекомендована література:

1. Аршава І.Ф. Психологія особистості : [підр.] / І. Ф. Аршава, Е. Л. Носенко. – Д. : Вид-во ЛПРА, 2024. – 500 с.
2. Максименко С. Д. Психологія особистості: сучасний підхід. – Київ: Центр учбової літератури, 2023.
3. Бех І. Д. Виховання особистості у ціннісному вимірі: нові виклики освіти ХХІ століття. – Київ: Либідь, 2022.
4. Карамушка Л. М. Психологія педагогічної діяльності в умовах освітніх змін. – Київ: Педагогічна думка, 2021.
5. Панок В. Г. (ред.) Психологічна служба в освіті: реалії та перспективи

- розвитку. – Київ: Ніка-Центр, 2023.
6. Виговська І. М. Педагогічна психологія: компетентнісний підхід у сучасній освіті. – Львів: Світ, 2022.
  7. Савчин М. В. Духовний розвиток особистості в освітньому процесі. – Івано-Франківськ: ПНУ, 2020.
  8. Огієнко О. І. Психологічні аспекти емоційного вигорання педагогів в умовах війни. – Київ: Освіта України, 2024.
  9. Митник О. В. Педагогічна майстерність викладача мистецьких дисциплін. – Харків: Ранок, 2021.
  10. Гаврилюк С. В. Психологія емоційного інтелекту у студентської молоді. – Київ: Академвидав, 2022.
  11. Гончаренко С. У. Інноваційна педагогіка: сучасні освітні технології. – Одеса: ПНПУ, 2023.
  12. Шевченко Н. О. Розвиток емоційної компетентності студентів засобами мистецтва. // Психологія і суспільство, №3, 2023.
  13. Мельник А. В. Роль емоційного інтелекту у формуванні професійної компетентності педагога. // Психологічні перспективи, №2, 2021.
  14. Бондар О. Ю. Сучасні підходи до розвитку критичного мислення студентів мистецьких спеціальностей. // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, №8, 2024.
  15. Hattie, J., & Zierer, K. (2021). 10 Mindframes for Visible Learning: Teaching for Success. – Routledge.
  16. Brookfield, S. D. (2022). Becoming a Critically Reflective Teacher (2nd ed.). – Jossey-Bass.
  17. Woolfolk, A. (2023). Educational Psychology (16th ed.). – Pearson.
  18. Illeris, K. (2022). Transformative Learning and Identity. – Routledge.

Електронні ресурси

Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека
(www.libr.dp.ua)

- Дніпропетровська центральна міська бібліотека (www.library.dp.ua)

- Електронна бібліотека Національної бібліотеки України

ім.В.І.Вернадського (www.nbuv.gov.ua)